

Vammaisneuvosto 06.02.2025

Vammaisneuvoston lausunnon merkitseminen tiedoksi koskien omaishoidontuen myöntämisperusteita

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Tammilehto Noora

Päätösehdotus

Vammaisneuvosto päättää merkitä kannanoton omaishoidontuen myöntämisperusteista tiedoksi.

Käsittely

Päätös

Selostus

Lausuntopyyntö omaishoidon tuen 1. luokan myöntämisen perusteiden muutoksista 0–17-vuotiaiden hoidettavien osalta

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue pyytää vammaisneuvostolta 28.1.2025 klo 12.00 mennessä lausuntoja esityksestä omaishoidon tuen 1. luokan myöntämisen perusteiden muutoksista 0–17-vuotiaiden hoidettavien osalta 20.2.2025 alkaen.

Esitys omaishoidon tuen 1. luokan myöntämisen perusteiden muutoksista 0–17-vuotiaiden hoidettavien osalta

Omaishoidontuen ensimmäisen tukiluokan myöntämisperusteisiin tehdään muutoksia talousarviopäätöksen mukaisesti.

Myöntämisperusteita täsmennetään ja muutoksen on arvioitu kohdistuvan noin 150 omaishoidontuen saajaan. Omaishoidontuen saajia oli marraskuussa kyseisessä ikäryhmässä 633 henkilöä. Omaishoidontuen 1-tukiluokan perusteissa ei ole aiemmin määritelty selkeästi, millaista hoidon tulee olla ja mitä palvelua omaishoidontuella korvataan. Kriteerien muutoksissa on huomioitu Omaishoitajaliiton näkemys siitä, että omaishoidontuki ei ole tulonsiirto vaan korvaus hoidosta.

Talousarviossa on huomioitu, että sellaiset perheet, joilta omaishoidontuki poistuisi, voivat saada tilapäistä hoitoa jaksamisen tueksi, vaikka omaishoidon lakisääteiset vapaat poistuisivat.

Lausuntopyynnön liitteenä ovat voimassa olevat myöntämisperusteet sekä valmistellut muutokset omaishoidontuen 1-tukiluokkaan. Voimassa olevien perusteiden asiakirjassa muutettava kriteeristö on merkattu keltaisella taustavärillä.

Keskeiset muutokset nykyisiin myöntämisperusteisiin:

1) Hoidettavaa on autettava konkreettisesti eri toiminnoissa ja hoidettavan toimintoja on ohjattava sanallisesti hoidettavan välittömässä läheisyydessä. Lapsi tai nuori tarvitsee ikäänsä nähden paljon hoitoa ja jatkuvaa apua useissa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa kuten liikkumisessa, ruokailuissa, peseytymisessä, pukeutumisessa, henkilökohtaisen hygienian hoidossa, wc-asioinnilla sekä kodin ulkopuolella liikkumisessa ja toimimisessa.

Muutoksen peruste: Hoidon tarve konkretisoidaan hoitotoimiin ja kiinnitetään ikäryhmästä poikkeavaan tarpeeseen. Aiemmissa perusteissa kriteeristö on ollut väljä ja tulkinnanvarainen.

2) Alle 3-vuotiaalle lapselle tukea voidaan myöntää ainoastaan silloin, kun kysymyksessä on vaikeavammaisen tai pitkäaikaissairas lapsi, joka tarvitsee vaativan ja sitovan hoidon lisäksi esimerkiksi vaativia hoitotoimenpiteitä (näitä voivat olla muun muassa peg letku, iv-hoito) tai lapsi muutoin vaatisi sairaalahoitoa tai laitoshoitotasaisen hoitopaikan.

Muutoksen peruste: Alle 3-vuotias lapsi tarvitsee lähtökohtaisesti paljon hoitoa ikäkauteen liittyen. Tällä täsmennyksellä kohdistetaan oikeutus tukeen erityisesti hoidon perusteella.

3) Hoitoisuusluokassa 1 lapsi ei yleensä tarvitse säännöllisesti vammasta tai sairaudesta johtuvaa hoitoa yöaikaan, mutta enemmän valvontaa ikätasoon nähden. Yöaikaisen hoidon satunnainen tarve on kuitenkin edellytyksenä omaishoidontuen myöntämiselle. Tähän luokkaan voivat kuulua myös öisin runsaasti apua tarvitsevat lapset ja nuoret, joiden hoitovastuu päivällä ei ole omaishoitajalla.

Muutoksen peruste: tässä kytketään yöaikainen satunnainen tarve myös hoitotoimiin omaishoitolain mukaisesti.

4) Arvioinnissa otetaan huomioon asiakkaan saamat muut palvelut. Tärkeää on huomioida, että omaishoitajan tulee kantaa päävastuu hoidettavan hoidosta. Jos hoidettava viettää arkipäivisin yli kahdeksan tuntia kodin ulkopuolisessa hoidossa tai saa runsaasti muita palveluja, omaishoidontukeen ei ole oikeutta. Tämä koskee myös lyhytaikaista huolenpitoa.

Muutoksen peruste: Aiemmassa ohjeessa ei ole määritelty päävastuuta hoidosta. Omaishoidon tuki koostuu palkkiosta ja palveluista, joten muuta hoitoa ja palvelua voidaan käyttää tuen lisäksi. Kodin ulkopuoliselle hoidolle on määritelty kodin ulkopuolisen hoidon määrä arkipäivisin. 1-tukiluokan osalta on huomioitava, että hoidon tarve on matalin omaishoidontuen osalta.

Vammaisneuvosto toimitti valmiin lausuntonsa (liitteenä) pyydytyssä määräajassa 28.01.2025, ja se on toimitettu aluepalvelujohtaja Timo Hokkaselle.

Liitteet

1 Lausuntopyyntö vammaisneuvostolle

Oheismateriaali

- Liite 1. Omaishoidon tuen myöntämisen perusteet
- Liite 2. Luonnos uusista omaishoidon tuen 1. luokan myöntämisen perusteista 0–17-vuotiaiden hoidettavien osalta

- Vammaisneuvoston lausunto omaishoidon tuki 28.1.2025

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria